Vaccination mot pneumokocker

Smittskydd Västra Götaland

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Innehåll i denna presentation

- Fakta om pneumokocker
- Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination i Västra Götaland
- Ändringar i nationellt vaccinationsprogram mot pneumokocker från 1 september
- Vacciner mot pneumokockinfektioner
- Vaccinationsrekommendationer till riskgrupper
- Revaccination
- Flödesschema för pneumokockvaccination
- Kombination med andra vacciner
- Ordination av vacciner
- Patientavgift eller avgiftsfrihet
- Ersättning för utförd vaccination
- Registrering av utförd vaccinationer
- Länkar och fördjupad information

Fakta om pneumokocker

Pneumokocker är den vanligaste orsaken till bakteriella luftvägsinfektioner som lunginflammation, öroninflammation och bihåleinflammation.

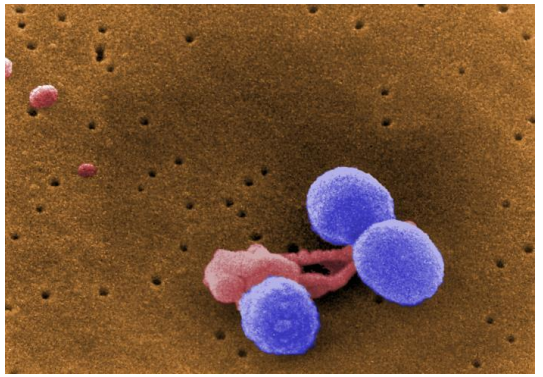
Pneumokockinfektion förekommer i alla åldrar, men drabbar främst de yngre (barn under två år) och äldre individer (över 65 år).

Det finns över 100 kända serotyper (varianter) av pneumokocker.

De allvarligaste sjukdomarna orsakade av pneumokocker är invasiva infektioner som kan ge hjärnhinneinflammation och sepsis. Begreppet ”invasiv pneumokockinfektion” innebär att infektionen finns i annars sterila kroppslokaler som blod, ledvätska eller hjärna.

Allvarliga pneumokockinfektioner kan förebyggas med vaccin. Vaccinerna ger skydd mot vissa serotyper av pneumokocker.

Vaccination mot pneumokocker kan ske året runt.

Streptococcus pneumoniae (Bild: CDC, PHIL)

Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination

Nationellt allmänt program - Barnvaccinationsprogrammet	• Pneumokockvaccination ingår i programmet sedan 2009. • Sedan september 2023 används konjugatvaccinet **Vaxneuvance**. • Kostnadsfritt.
Nationellt särskilt program mot pneumokocker för riskgrupper	• Personer 2 år och äldre som tillhör medicinsk riskgrupp. • Det år man fyller 65. • Riskgrupper delas in i två grupper med *mycket hög risk* respektive *ökad risk* för allvarlig sjukdom. • Kostnadsfritt. • Programmet infördes 2022, senast ändrad 1 september 2026.
Rekommendationer för personer som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion	• Personer som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion, som ej omfattas av ovan nämnda program, tex personer som tidigare haft invasiv pneumokockinfektion, har alkohol- eller narkotikaberoende, som röker eller arbetar som svetsare. • Ej kostnadsfritt.
Ikappvaccination för personer från 65 år	• Personer 65 år och äldre • Kostnadsfritt

Ändring i Nationellt särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker för riskgrupper 1 september 2026

Från den 1 september 2026 erbjuds vaccination mot pneumokocker till alla personer det år de fyller 65 år i stället för det år de fyller 75 år.

De medicinska riskgrupperna är samma som tidigare.

Ikappvaccination från 1 september 2026

Från 1 september pågår en ikappvaccination mot pneumokocker för personer 65 år och äldre som inte tidigare vaccinerats enligt nu gällande rekommendationer med Capvaxive, alternativt Prevenar 20.

Vaccinationsrekommendationer för riskgrupper

Alla personer i riskgrupp rekommenderas vaccination med konjugatvaccin som innehåller minst 20 serotyper.

Även de som tidigare vaccinerats med konjugatvaccin med färre än 20 serotyper eller polysackaridvaccin. Dosen ges tidigast ett år efter senaste pneumokockvaccination.

Vissa riskgrupper rekommenderas vaccination med konjugatvaccin som innehåller minst 21 serotyper och några i kombination med polysackaridvaccin.

För mer information om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se

Pneumokockvaccin

Konjugatvaccin, som innehåller både polysackaridantigen och protein för att förbättra immunstimuleringen.

Capvaxive, PCV21 – 21 serotyper, rekommenderat i VGR, (se flödesschema)

Prevenar 20, PCV20 – 20 serotyper, rekommenderat i VGR, (se flödesschema)

Vaxneuvance, PCV15 – ingår i barnvaccinationsprogrammet sedan 2023

Prevenar 13, PCV13 – använts tidigare tex i barnvaccinationsprogrammet

Synflorix, PCV10 – använts tidigare tex i barnvaccinationsprogrammet

Polysackaridvaccin, som innehåller antigen från pneumokockbakteriens kapsel.

Pneumovax, PPV23 – används i kombination med konjugatvaccin vid vissa särskilda riskgrupper, (se flödesschema)

Revaccination med pneumokockvaccin

Efter konjugatvaccin, till exempel Prevenar20 eller Capvaxive finns det ingen rekommendation om revaccination. De som vaccinerats med Prevenar20 behöver inte revaccineras med exempelvis Capvaxive.

Om man tidigare fått ett polysackaridvaccin, Pneumovax, rekommenderas ett konjugatvaccin till exempel Capvaxive, Prevenar20. Ges tidigast ett år efter senaste dosen pneumokockvaccin. Därefter ingen rekommendation om revaccination.

För de som fått andra pneumokockvaccin tidigare eller tillhör speciella riskgrupper se:

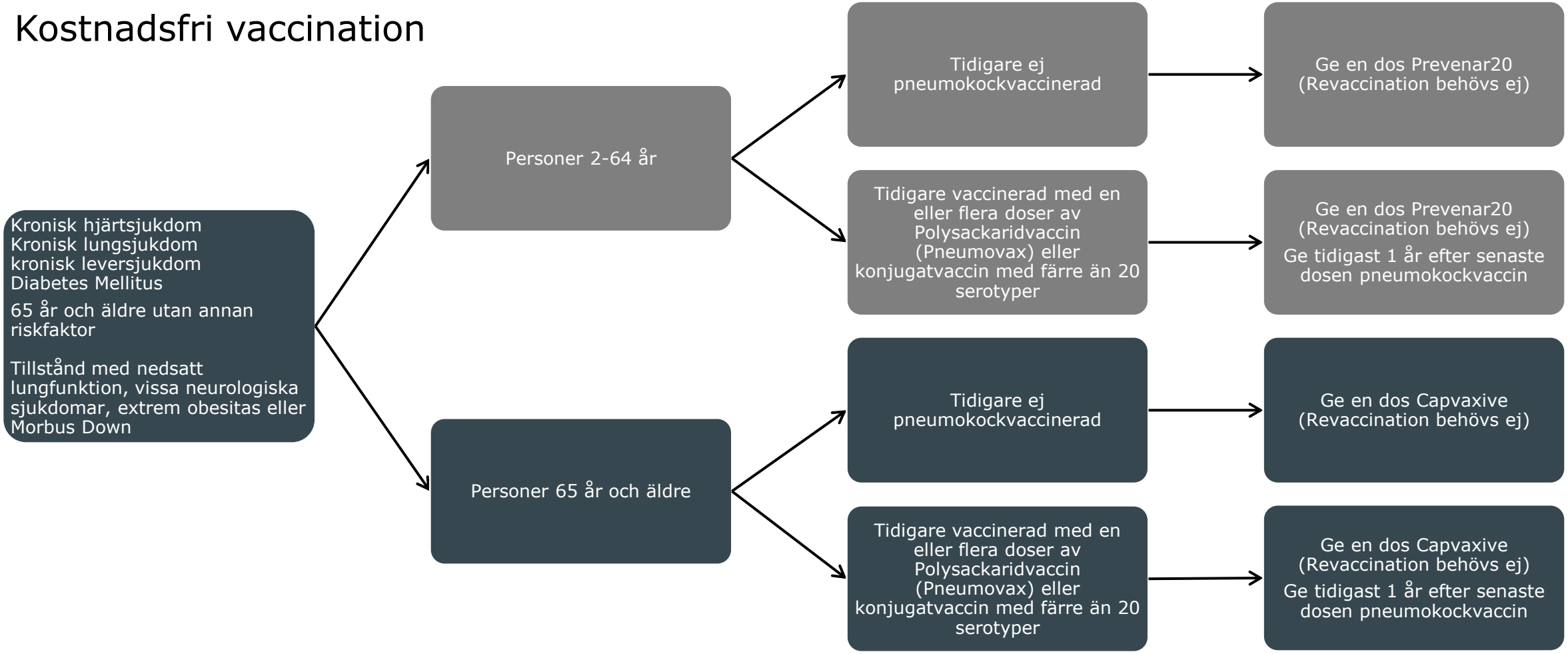
Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten

Flödesscheman som beskriver pneumokockvaccination av olika riskgrupper

- Vuxna och barn från 2 års ålder med ökad risk för pneumokocksjukdom
- Vuxna och barn från 2 års ålder med mycket hög risk för pneumokocksjukdom, uppdelat i två flödesscheman samt en bild
- Övriga som rekommenderas pneumokockvaccination, men inte ingår i nationella vaccinationsprogram

Medicinska riskgrupper med ökad risk för pneumokockinfektion

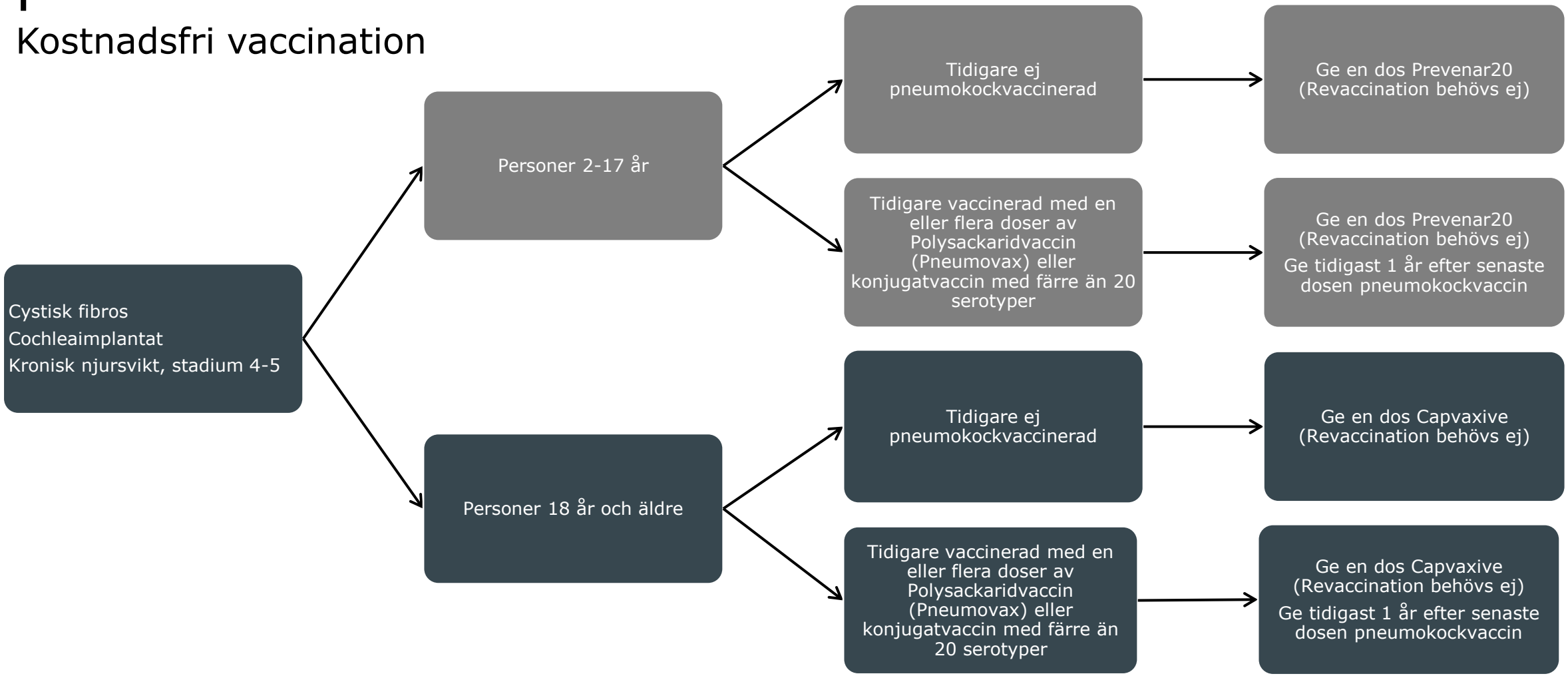
Kostnadsfri vaccination

För mer information: Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

Medicinska riskgrupper med mycket hög risk för pneumokockinfektion

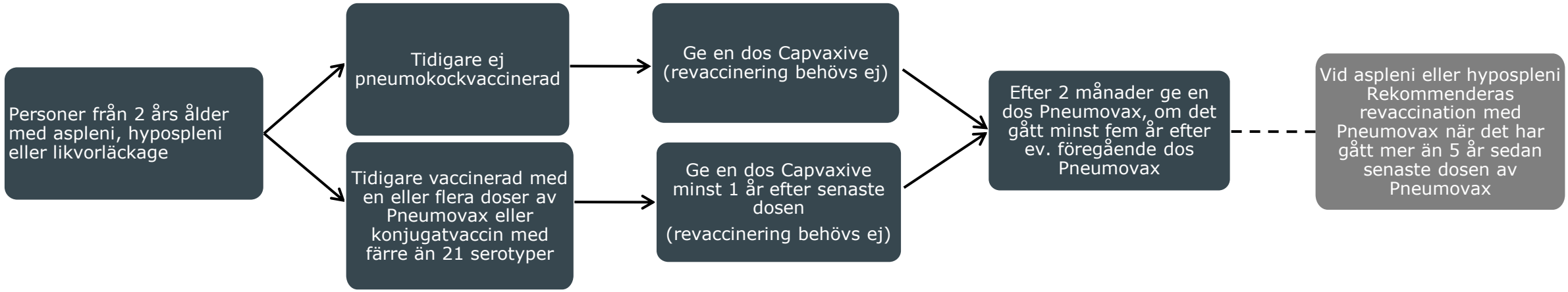
Kostnadsfri vaccination

För mer information: Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

Medicinska riskgrupper med mycket hög risk för pneumokockinfektion

Kostnadsfri vaccination

För mer information: Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

Medicinska riskgrupper med mycket hög risk för pneumokockinfektion

Kostnadsfri vaccination

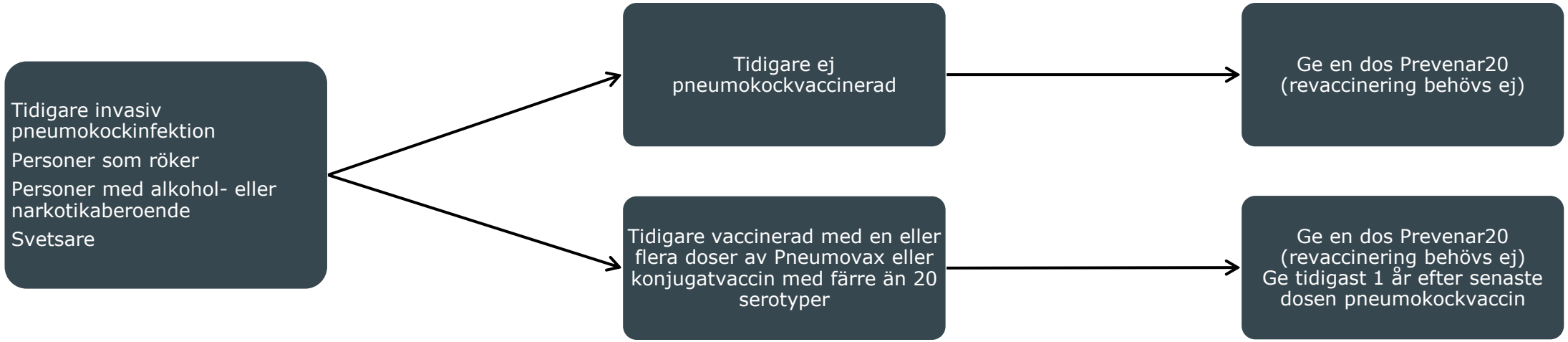
- Personer 2 år och äldre som genomgått organtransplantation eller har nedsatt immunförsvar*.
  - Individuell bedömning enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt sjukhusens egna riktlinjer

*Personer som har genomgått stamcells- eller benmärgstransplantation. Personer med hematologisk cancer, sicklecellanemi eller lungcancer. Vissa andra personer med gravt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling som efter en individuell bedömning anses ha en hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom.

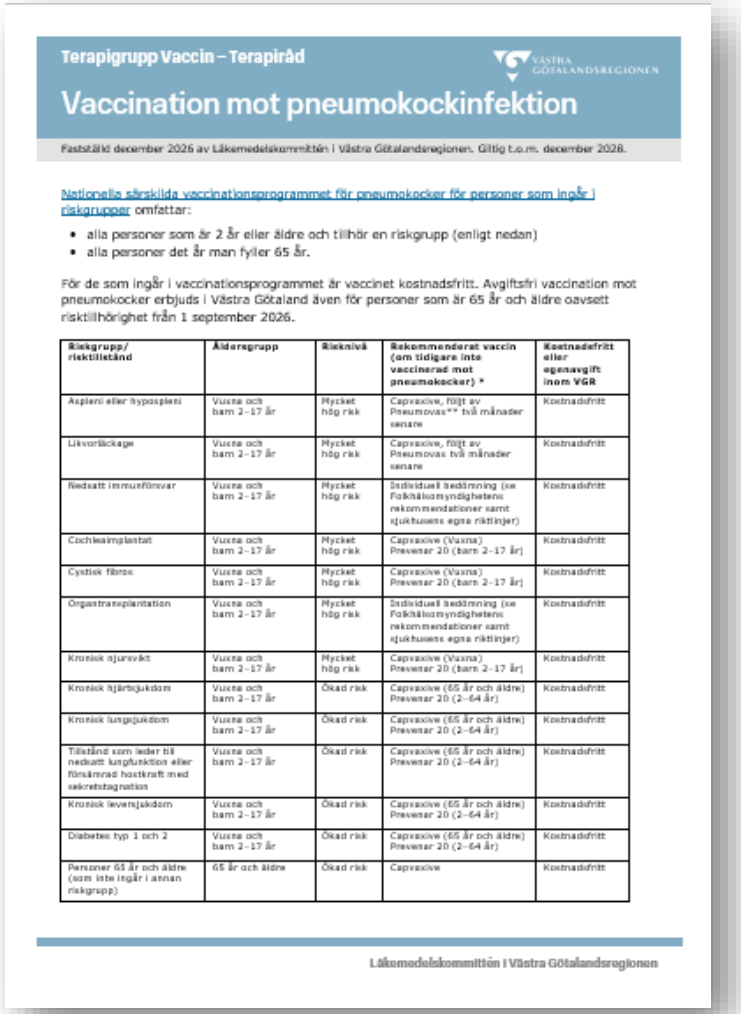
Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten

Ökad risk för allvarlig pneumokockinfektion för personer som *inte ingår* i nationella vaccinationsprogram

Vaccination utifrån egenavgift, se patientavgiftshandboken

För mer information: Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

Terapigrupp Vaccin – Terapiråd

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Vaccination mot pneumokockinfektion

Fastställd december 2025 av Läkemedelskommittén i Västra Götalandsregionen. Giltig t.o.m. december 2028.

Nationella särskilda vaccinationsprogrammet för pneumokocker för personer som ingår i riskgrupper omfattar:

- alla personer som är 2 år eller äldre och tillhör en riskgrupp (enligt nedan)
- alla personer det år man fyller 65 år.

För de som ingår i vaccinationsprogrammet är vaccinet kostnadsfritt. Avgiftsfri vaccination mot pneumokocker erbjuds i Västra Götaland även för personer som är 65 år och äldre oavsett risktillhörighet från 1 september 2026.

Riskgrupp/ risktillstånd	Åldersgrupp	Risknivå	Rekommenderat vaccin (om tidigare inte vaccinerad mot pneumokocker) *	Kostnadsfritt eller egenavgift inom VGR
Aspleni eller hypospleni	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Capvaxive, följt av Pneumovax** två månader senare	Kostnadsfritt
Likvorläckage	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Capvaxive, följt av Pneumovax två månader senare	Kostnadsfritt
Nedsatt immunförsvar	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Individuell bedömning (se Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt sjukhusens egna riktlinjer)	Kostnadsfritt
Cochleaimplantat	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Capvaxive (Vuxna) Prevenar 20 (barn 2–17 år)	Kostnadsfritt
Cystisk fibros	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Capvaxive (Vuxna) Prevenar 20 (barn 2–17 år)	Kostnadsfritt
Organtransplantation	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Individuell bedömning (se Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt sjukhusens egna riktlinjer)	Kostnadsfritt
Kronisk njursvikt	Vuxna och barn 2–17 år	Mycket hög risk	Capvaxive (Vuxna) Prevenar 20 (barn 2–17 år)	Kostnadsfritt
Kronisk hjärtsjukdom	Vuxna och barn 2–17 år	Ökad risk	Capvaxive (65 år och äldre) Prevenar 20 (2–64 år)	Kostnadsfritt
Kronisk lungsjukdom	Vuxna och barn 2–17 år	Ökad risk	Capvaxive (65 år och äldre) Prevenar 20 (2–64 år)	Kostnadsfritt
Tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft med sekretstagnation	Vuxna och barn 2–17 år	Ökad risk	Capvaxive (65 år och äldre) Prevenar 20 (2–64 år)	Kostnadsfritt
Kronisk leversjukdom	Vuxna och barn 2–17 år	Ökad risk	Capvaxive (65 år och äldre) Prevenar 20 (2–64 år)	Kostnadsfritt
Diabetes typ 1 och 2	Vuxna och barn 2–17 år	Ökad risk	Capvaxive (65 år och äldre) Prevenar 20 (2–64 år)	Kostnadsfritt
Personer 65 år och äldre (som inte ingår i annan riskgrupp)	65 år och äldre	Ökad risk	Capvaxive	Kostnadsfritt

Läkemedelskommittén i Västra Götalandsregionen

Länk till VGR Terapigrupp Vaccins råd för

Vaccination mot pneumokockinfektion

Länk till Svenska Infektionsläkarföreningens

[Riktlinje för vaccination vid immunsuppressiv behandling]

Samvaccination influensa, covid-19 och pneumokocker

Om flera vacciner ska ges samtidigt måste alltid en individuell bedömning göras. Det gäller särskilt för äldre, sköra eller gravida personer, som har större risk för mer uttalade biverkningar. Två vaccinationer per tillfälle är att föredra framför tre.

- Vaccin mot pneumokocker, standardvaccin mot influensa och mRNA-vaccin mot covid-19 kan ges samtidigt.
- Förstärkt vaccin mot influensa kan ges samtidigt som mRNA-vaccin mot covid-19.
- Förstärkt vaccin mot influensa kan ges samtidigt som konjugerat pneumokockvaccin.
- Vaccin mot kikhosta och influensa kan ges samtidigt till gravida. Fler än två vacciner samtidigt rekommenderas inte.

Vid samtidig vaccination bör olika injektionsställen användas, helst en injektion i vardera armen, om två vaccin ges samtidigt. Om samvaccination inte bedöms lämplig, bör det gå minst en vecka mellan vaccinationerna.

- **Fördjupad information**
- Se stycket "Samtidig vaccination" i Folkhälsomyndighetens information för personal inom vård och omsorg:

För personal inom vård och omsorg om influensavaccination — Folkhälsomyndigheten

Ordination av vaccinationer

Behörighet att ordinera vaccin

- Bestämmelser om vilken utbildning en sjuksköterska ska ha genomgått för att vara behörig att ordinera läkemedel för vaccination finns i Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:43) om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel.

Senaste version av HSLF-FS 2018:43 om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel (socialstyrelsen.se)

Patientavgift eller avgiftsfrihet

- Vaccination enligt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds kostnadsfritt till alla som är folkbokförda i VGR.
- Samma gäller för ikappvaccination av personer 65 år och äldre som inte vaccinerats enligt gällande rekommendation
- Övriga personer betalar egenavgift enligt vaccinprislista.

Ersättning för utförd vaccination

Vaccination mot pneumokocker utförs av vårdval vårdcentral, vissa enheter inom sjukhusförvaltningarna eller hos upphandlade vaccinatörer.

Ersättning erhålls från VGR för vaccination som ingår i nationella vaccinationsprogram samt ikappvaccination genom registrering av "Kampanj" i MittVaccin.

Länkar till ersättningsanvisningar:

Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral

Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar

Registrering av utförd vaccination

- Samtliga vaccinationer som ges ska registreras i MittVaccin Journal, både de vaccinationer med ”Kampanj” och de utan.

- Vaccinationer som ges inom ramen för nationella vaccinationsprogram ska rapporteras till Nationella vaccinationsregistret (NVR).
  Överföring sker automatiskt från MittVaccin Journal till NVR.

Länkar och fördjupad information

Information från Folkhälsomyndigheten:

- Sjukdomsinformation om pneumokockinfektion
- Barnvaccinationsprogram – Allmänt program för barn
- Vaccinationsprogrammet mot pneumokocker för riskgrupper
- Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper
- Nationella vaccinationsregistret

Länkar och fördjupad information

Information från Västra Götalandsregionen:

- Samlad information finns på Regional Vaccinationssamordnings webbplats med länkar till fördjupad information, hälsodeklaration, vaccinprislista, osv.
- Vaccinprislista för VGR
- Vaccinationer – Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen
- Smittskydd Västra Götaland
- Hälsodeklaration inför vaccination

- Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral
- Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN